Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, judecător Cristina Panfil
Dosarul nr. 2a-2869/24 (2-24011885-02-2a-18072024)

D E C I Z I E

2 iulie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:
Președintele ședinței, judecătorul Valeriu Arhip
Judecătorii Nicolae Ghedrovici și Diana Corlăteanu
Grefierul Irina Bolduratu

examinând în ședință de judecată publică, cererea de apel declarată de Rîșcan Vladimir,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Rîșcan Olea împotriva lui Rîșcan Vladimir cu privire la modificarea, prin majorare a cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori și compensarea cheltuielilor de judecată,

A C O N S T A T A T :

Circumstanțele cauzei:

La 26 ianuarie 2024, Rîșcan Olea s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Rîșcan Vladimir, prin care a solicitat modificarea, prin majorare a pensiei pentru întreținerea copiilor minori, *****, stabilită anterior prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 9 decembrie 2020, cu încasarea de la Rîșcan Vladimir a pensiei pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă de a câte 6 500 de lei pentru fiecare copil, începând cu data înaintării acțiunii în instanța de judecată, până la atingerea majoratului copiilor minori și compensarea cheltuielilor judiciare suportate.

În susținerea cererii de chemare în judecată reclamanta a indicat că, prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 decembrie 2020 a fost

desfăcută căsătoria încheiată între Rîşcan Olea şi Rîşcan Vladimir, s-a stabilit domiciliul copiilor minori ***** cu mama acestora, Rîşcan Olea, s-a admis capătul de cerere cu privire la încasarea pensiei pentru întreținere a copiilor minori în sumă fixă, a câte 2 300 de lei/fiecare, până la atingerea majoratului de către copiii minori, hotărâre irevocabilă la moment.

A notat că, pentru valorificarea dreptului de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreținere, părintele nu urmează să probeze în mod cumulativ atât schimbarea stării materiale, cât și a celei familiale, fiind suficientă în acest sens, întrunirea a cel puțin uneia din aceste ipoteze, însă schimbarea situațiilor specificate, nu trebuie să fie formală, ci esențială, sarcina respectivă aparținând în exclusivitate instanței competente să o examineze, iar întreținerea copilului minor îi revine fiecăruia dintre părinți, astfel încât ambii părinți să-și aducă aportul la creșterea și educarea lui, indiferent de faptul dacă are alți copii din altă relație.

A susținut că, în conformitate cu recomandarea Curții Supreme de Justiție, nr. 92 din 19 septembrie 2016, cu privire la examinarea de către instanțele de judecată a litigiilor ce au ca obiect modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copilului minor prin prisma art. 75 din Codul familiei, cuantumul cotelor stabilite la alin. (1) poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante, unde, starea materială reprezintă situația socio-economică a persoanei (părintelui) determinată pentru întreținerea unei vieți decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile și mobile deținute în proprietate, a veniturilor obținute din activități generatoare de profit, precum și a factorilor ce influențează nemijlocit aspectul economic al persoanei, iar starea familială definește conjunctura și relațiile persoanei (părintelui) în interiorul comunității umane în care coabitează, întemeiate sau izvorâtă din rudenie.

Cu referire la alte circumstanțe importante, la finalul normei disputate, se extinde sfera de aplicare a art. 75 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra, exemplu chestiuni de ordin medical.

A menționat că, din interpretarea art. 75 alin. (2) Codul familiei se desprinde că, titularul acțiunii care pretinde modificarea (micșorarea sau majorarea) cuantumului pensiei de întreținere își poate întemeia pretențiile sale potrivit regulilor generale ale procesului civil (contradictorialitatea, egalitatea, etc.) susținând și fortificând poziția în instanța de judecată prin prezentarea probelor de rigoare, fără a fi necesară respectarea unor condiții prealabile ce ar obliga reclamantul (părintele) să purceadă la adresarea în judecată, întru obținerea unui

act judecătoresc de dispoziție având ca obiect încasarea pensiei de întreținere pentru copilul din căsătoria în care se află.

A subliniat că, conform art. 3 alin. (1) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sânt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

Reclamanta a relevat că, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat, aceștia sânt obligați să-și întrețină copiii minori.

Rîșcan Olea a invocat că, copiii minori comuni se află în grija exclusivă a ei, iar toate cheltuielile conexe legate de, întreținere, școală, consultații medicale, frecventarea activităților extrașcolare etc., sânt asigurate în mod deplin de către reclamantă, iar la moment suma de 2 300 de lei, pentru fiecare copil, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 decembrie 2020 nu acoperă necesitățile reale și vitale întreținerii de către pârât a copiilor minori.

Or, minimul de existență pentru întreținerea copiilor minori prezentat de către Biroul National de Statistică al Republicii Moldova pentru semestrul I anul 2023 este de 3 470 de lei, acesta este unul cu titlu de recomandare, iar valorile de referință nu sunt obligatorii pentru instanța de judecată, dar instanța de judecată poate lua în considerare starea materială a reclamantei și starea de sănătate a copiilor, care în mod cert, la o apreciere obiectivă, suma de a câte 2 300 de lei/fiecare, încasată de la pârât în beneficiul reclamantei pentru întreținerea copiilor, nu acoperă sub nicio forma necesitățile vitale, sociale și de tratament a copiilor minori.

Consideră reclamanta că, oportun în raport cu copiii minori *****, să fie majorată plata pensiei de întreținere în suma fixă, a câte 6 500 de lei/lunar pentru fiecare, cu încasarea acesteia de la pârât, până la atingerea majoratului.

A consemnat că, pârâtul conform hotărârii prin care s-a dispus încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori, până în prezent continuă să achite suma dispusă, și anume, a câte 2 300 de lei/fiecare, fapt care pune reclamanta într-o situație materială extrem de dificilă în legătură cu creșterea, întreținerea și educarea copiilor minori, fiind pusă în situația de a compensa toate neajunsurile în asigurarea materială, alimentarea și educarea copiilor, care necesită surse financiare.

Or, în urma desfacerii căsătoriei, reclamanta împreună cu copiii minori au fost puși în situația de a părăsi bunul imobil, care a fost procurat împreună, fără surse de existență, în afara de salariul pe care-l ridică lunar, fiind nevoită să locuiască în

chirie pentru o perioadă de mai bine de un an, iar la moment după o perioadă dificilă, aceasta a obținut credit pentru procurarea unui apartament, pentru care la moment achită lunar din salariul ce-l ridică, întru stingerea acestuia.

Mai consideră că, încasarea pensiei pentru întreținerea copiilor minori în mărimea dispusă prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 decembrie 2020, afectează grav dezvoltarea multilaterală și armonioasă a copiilor, nu corespunde intereselor acestora, deoarece ambii copii frecventează instituțiile școlare, inclusiv activități extrașcolare, au necesitate mult mai mare de surse materiale pentru dezvoltarea lor, atât intelectuală cât și fizică, iar pârâtul deși dispune de automobil, la rugămintea reclamantei de a-l transporta pe fiu de la secția sportivă unde acesta se ocupă spre casă, nu s-a implicat.

A mai notat că, pârâtul, în calitate de tată al copiilor minori comuni, este obligat să-și onoreze obligațiile sale părintești și să achite lunar, în mod regulat pensie pentru întreținerea acestora până la atingerea majoratului, conform necesităților reale pentru a crește copii multilateral dezvoltați și inteligenți.

Prin referința depusă la 1 martie 2023, Rîșcan Vladimir a solicitat respingerea acțiunii ca fiind neîntemeiată. (f.d. 26-28)

Poziția instanței de fond:

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Rîșcan Olea. S-a modificat cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori ***** stabilită anterior prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 9 decembrie 2020. S-a încasat de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan pensia pentru întreținerea copiilor minori ***** în mărime a câte 4 500 de lei/lunar pentru fiecare copil, începând cu 26 ianuarie 2024, până la atingerea majoratului copiilor minori. S-a încasat de la Rîșcan Vladimir în beneficiul statului taxa de stat de care a fost scutită reclamanta la depunerea acțiunii, în mărime de 3 789,97 de lei. S-a încasat de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan cheltuielile de asistență juridică în mărime de 6 000 de lei. În rest, cererea de chemare în judecată depusă de Rîșcan Olea, s-a respins ca neîntemeiată. S-a dispus executarea imediată a hotărârii în partea dispunerii încasării pensiei pentru întreținerea copilului minor. (f.d. 86-93)

Solicitarea apelantului și termenul de declarare a apelului:

Invocând dezacordul cu soluția primei instanțe, la 26 aprilie 2024, Rîșcan Vladimir, reprezentat de avocatul Axentii Aurica a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii. (f.d. 78-82)

În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 111 alin. (3) Cod de procedură civilă, termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii, evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

În speță s-a stabilit că, dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani a fost pronunțat la 19 aprilie 2024, iar cererea de apel a fost depusă la 26 aprilie 2024, cu respectarea termenului legal de 30 zile de declarare a apelului.

Argumentele părților:

În susținerea cererii de apel motivate Rîșcan Vladimir, reprezentat de avocatul Axentii Aurica a indicat că nu este de acord cu hotărârea instanței, o consideră neîntemeiată, pasibilă de a fi casată.

A indicat că, prima instanță nu a luat în considerare actuala stare familială a apelantului, care este în așteptarea dupleților, iar modificarea majorarea cuantumului pensiei de întreținere nu trebuie să favorizeze interesele unui copil în detrimentul altuia, mărimea acesteia trebuie să fie una rezonabilă și echitabilă.

Mai mult, în acest sens au fost prezentate probe despre starea sănătății lui, care suferă de o maladie cardiacă.

Totodată, a indicat că intimata a prezentat o concluzie medicală datată cu 15 aprilie 2024 despre necesitatea intervenției asupra danturii fiicei minore, însă nu a prezentat o dovadă a înștiințării apelantului cu privire la aceste cheltuieli inevitabile care puteau fi acoperite la prima cerință. La fel, intimata a prezentat o confirmare datată cu 3 aprilie 2024, precum că fiul frecventează servicii lunare educaționale și sport, abonamentul lunar fiind de 500 de lei, obținută recent pentru procesul de judecată, cheltuieli care puteau fi acoperite indiscutabil de apelant la prima cerință.

Astfel, intimata nu a probat faptul că, ar fi întreprins măsuri de comunicare și solicitare de la apelant a unor cheltuieli suplimentare și ultimul ar fi refuzat.

Deși, acțiunea a fost admisă parțial instanța de fond a dispus încasarea integrală a cheltuielilor de asistență juridică. Taxa de stat la fel urma a fi pusă pe seama ambelor părți în proces.

Apelantul a susținut că, suma de 2 500 de lei/lunar pentru fiecare copil este una echitabilă, reieșind din faptul că are probleme de sănătate și nu este încadrat în câmpul muncii.

Prin referința depusă la 15 octombrie 2024, intimata Rîșcan Olea, reprezentată de avocatul Antoci Maria a solicitat respingerea cererii de apel, menținerea hotărârii primei instanțe. (f.d.107-110)

Poziția părților în apel:

Apelantul Rîșcan Vladimir și avocatul acestuia, Axentii Aurica în ședința instanței de apel au solicitat admiterea cererii de apel în sensul formulat.

Intimata Rîșcan Olea și avocatul acesteia, Antoci Maria în ședința instanței de apel au solicitat respingerea cererii de apel, menținerea hotărârii primei instanțe, precum și compensarea cheltuielilor de asistența juridică suportate în instanța de apel.

Aprecierea instanței de apel:

Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii contestate, prin prisma materialelor din dosar în raport cu prevederile legislației în vigoare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru consideră că, apelul declarat de Rîșcan Vladimir urmează a fi admis, cu modificarea hotărârii primei instanțe, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 385 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul și să modifice hotărârea primei instanțe.

De asemenea, în corespundere cu art. 373 alin. alin. (1), (2) și (5) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

În acord cu art. 386 alin. (1) lit. a), c) și d) Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanțe se casează sau se modifică de instanța de apel dacă circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin, concluziile primei instanțe, expuse în hotărâre, sânt în contradicție cu circumstanțele cauzei, iar normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Instanța de apel mai menționează că, art. 239 Cod de procedură civilă stabilește că, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

Conform art. 6 CEDO, instanței judecătorești îi este atribuită obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor și probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora și fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (*Van de Hurk vs Țările de Jos*).

Din interpretarea art. 6 CEDO se reține că, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărâri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărârile contestate asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și argumentelor invocate de către părți întru, respectiv, admiterea sau respingerea acestora.

Din actele cauzei rezultă că, la 1***** în familia soților Rîșcan Olea și Rîșcan Vladimir s-a născut f***** fapt ce se confirmă prin certificatele de naștere nr. 1133 din 22 mai 2014 și respectiv nr. 672 din 25 martie 2008. (f.d. 10-11)

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 decembrie 2020 a fost desfăcută căsătoria încheiată între Rîşcan Olea și Rîşcan Vladimir. S-a stabilit domiciliul copiilor minori ***** cu mama acestora, Rîşcan Olea. S-a încasat de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan pensia pentru întreținere a copiilor minori în sumă fixă, a câte 2 300 de lei, începând cu 29 septembrie 2020 până la atingerea majoratului de către copiii minori. (f.d. 12)

Piesele dosarului denotă și faptul că, Rîşcan Vladimir mai are la întreținere doi copii minori (dupleți), *****.

Conform actului medical eliberat de *****pacientul Rîșcan Vladimir prezintă v*****).

La 26 ianuarie 2024, Rîșcan Olea s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva lui Rîșcan Vladimir, prin care a solicitat modificarea prin majorare a pensiei pentru întreținerea copiilor minori, *****, stabilită anterior prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 9 decembrie 2020, cu încasarea din contul pârâtului Rîșcan Vladimir beneficiul reclamantei Rîşcan Olea pensia pentru întreținerea copiilor minori în sumă bănească fixă de a câte 6 500 de lei pentru fiecare copil, începând cu data înaintării acțiunii în instanța de judecată până la atingerea majoratului copiilor minori și încasarea cheltuielilor judiciare suportate.

Fiind investită cu examinarea cauzei, prima instanță a conchis asupra temeiniciei parțiale a pretențiilor formulate de Rîșcan Olea, modificând cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori ***** stabilită anterior prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 decembrie 2020 și încasarea de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan pensia pentru întreținerea copiilor minori ***** în mărime a câte 4 500 de lei lunar/fiecare copil, începând cu 26 ianuarie 2024, până la atingerea majoratului copiilor minori. S-a încasat de la Rîșcan Vladimir în beneficiul statului taxa de stat de care a fost scutită reclamanta la depunerea acțiunii, în mărime de 3 789,97 de lei. S-a încasat de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan cheltuielile de asistență juridică în mărime de 6 000 de lei. În rest, cererea de chemare în judecată depusă de Rîșcan Olea, s-a respins ca neîntemeiată. S-a dispus executarea imediată a hotărârii în partea dispunerii încasării pensiei pentru întreținerea copilului minor. (f.d. 86-93)

Invocând dezacordul cu soluția primei instanțe, la 26 aprilie 2024, Rîșcan Vladimir, reprezentat de avocatul Axentii Aurica a depus apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii. (f.d. 78-82)

În conformitate cu art. 117 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, probe în cauze civile sunt elementele de fapt, dobândite în modul prevăzut de lege, care servesc la constatarea circumstanțelor ce justifică pretențiile și obiecțiile părților, precum și altor circumstanțe importante pentru justa soluționare a cauzei. În calitate de probe în cauze civile se admit elementele de fapt constatate din explicațiile părților și ale altor persoane interesate în soluționarea cauzei, din depozițiile martorilor, din înscrisuri, probe materiale, înregistrări audio-video, din concluziile experților.

Conform art.130 alin.(1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multi-aspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Niciun fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la pertinența, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea cauzei. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În temeiul art. 240 alin.(1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei şi admisibilitatea acțiunii.

Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticile formulate în cererea de apel şi materialul probator, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Centru, consideră necesar de a modifica hotărârea instanței ierarhic inferioare, din considerentele ce succed.

În debut, Colegiul civil notează că, în acord cu art. 49 din Constituția Republicii Moldova, Statul facilitează, prin măsuri economice şi prin alte măsuri, formarea familiei şi îndeplinirea obligațiilor ce îi revin. *Statul ocroteşte* maternitatea, *copiii* şi tinerii, stimulând dezvoltarea instituțiilor necesare.

Conform art. 46 Codul familiei, drepturile şi obligațiile reciproce ale părinților şi copiilor rezultă din proveniența copiilor, atestată în modul stabilit de

lege, iar în temeiul art. 58 alin. (1) din același cod, părinții au drepturi şi obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sânt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

În corespundere cu art. 74 alin. (1) Codul familiei, părinții sunt obligați să-şi întrețină copiii minori şi copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

Totodată, în accepțiunea art.75 alin.(2) Cod familiei, **cuantumul** cotelor stabilite la alin.(1) **poate fi micșorat sau majorat de instanța judecătorească**, ținându-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.

Starea materială reprezintă situația socio-economică a persoanei (părinte), determinantă pentru întreținerea unei vieți decente pasibile stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile și mobile deținute în proprietate, a veniturilor obținute din activități generatoare de profit, precum și a factorilor ce influențează nemijlocit aspectul economic al persoanei (ex.: capacitatea de muncă, studiile etc.).

Starea familială definește conjunctura și relațiile persoanei (părintelui) în interiorul comunității umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie. Cu titlu exemplificativ, remarcăm următoarele aspecte intrinseci, care influențează per ansamblu starea familiei, a cărei listă nu este una exhaustivă, și anume, numărul copiilor și persoanelor aflate la întreținere.

Sintagma **alte circumstanțe importante**, stipulate la finalul normei disputate, extinde sfera de aplicare a art.75 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată, din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra (ex.: chestiuni de ordin medical)

Norma cuprinsă la art. 76 Codul familiei prevede că, în cazurile când părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art. 75 Codul familiei. Cuantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin. (1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Iar, în temeiul art. 110 din Codul familiei, în cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părți s-a schimbat, instanța judecătorească, luând în

considerare şi alte circumstanțe importante ale părților, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreținere sau să-l scutească pe debitorul întreținerii de plata acesteia.

Sursele de SoftLow, și anume, art.3 alin. (l) al Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului adoptată la 20 noiembrie 1989 la New York, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, consacră că în toate deciziile care îi privesc pe copii, fie că sunt luate de instituții publice sau private de ocrotire socială, de către tribunale, autorități administrative sau de organe legislative, interesele superioare ale copilului trebuie să fie luate în considerare cu prioritate.

De asemenea, în virtutea art. 18 alin. (1) al aceleiași Convenții, statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Totodată, indubitabil instanțele de judecată urmează să țină cont de principiul interesului superior al copilului, consacrat la art. 9 din Convenția cu privire la drepturile copilului, la care Republica Moldova este parte, de menținerea echilibrului drepturilor copiilor al ambilor părinți care nu se află în relație de căsătorie, precum şi de proporționalitatea cuantumului pensiei de întreținere pentru fiecare copil în parte.

În particular, din acțiunea formulată de Rîșcan Olea, rezultă că aceasta pretinde la **majorarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori,** *****, născută la 16 martie 2008 și ***** stabilită anterior prin hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 9 decembrie 2020 de la 2 300 de lei la 6 500 de lei pentru fiecare copil, reieșind din schimbarea stării materiale a reclamantei, creșterea necesităților copiilor, dar și cheltuielilor suportate, pretenție admisă parțial de către prima instanță, în sumă a câte 4 500 de lei/lunar până la atingerea majoratului copiilor.

Corespunzător, nefiind de acord parțial cu această soluție, Rîșcan Vladimir a solicitat modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori de la 4 500 de lei la 2 500 de lei/fiecare, dat fiind că suma de 4 500 de lei admisă de către instanța de fond este una împovărătoare pentru apelant, care mai are la întreținere doi copii minori nou născuți, nu este încadrat în câmpul muncii și are stare de sănătate precară, astfel că la determinarea cuantumului acesteia nu au fost luate în considerare toate circumstanțele importante ale cauzei, inclusiv starea materială, familială și de sănătate a apelantului.

În acest sens, Colegiul civil evidențiază că, de dreptul de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreținere pot beneficia în egală măsură ambii

părinți în dependență de starea materială și familială a acestora, dânșii fiind responsabili în mod solidar de dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului în unison cu principiile fundamentatele consfințite în legislația națională și cea internațională.

Totodată, pentru valorificarea dreptului de a solicita **modificarea cuantumului pensiei de întreținere, părintele urmează să probeze schimbarea stării materiale** sau a celei familiale, însă schimbarea situațiilor specificate nu trebuie să fie formală, ci esențială, sarcina respectivă aparținând în exclusivitate instanței competente să o examineze.

La caz, s-a stabilit că, Rîșcan Olea beneficiază de un *****începând cu 27 decembrie 2021, cu dobândă flotantă, scadent la 20 decembrie 2046. (f.d. 13-15)

Rîșcan Olea a prezentat bonuri fiscale și înscrisuri, care atestă cheltuielile suportate pentru întreținerea copiilor minori, inclusiv pentru studii, servicii educaționale, medicale. (f.d. 64-66, 111-112)

Pe de altă parte, este cert că, Rășcan Vladimir se află în căsătorie începând cu 4 aprilie 2024 cu ***** (f.d. 68), iar din acest mariaj s-au născut la*****

Din interpretarea art.75 alin. (2) Cod familiei, conchidem că titularul acțiunii care pretinde modificarea (micșorarea sau **majorarea**) cuantumului pensiei de întreținere își poate întemeia pretențiile sale potrivit regulilor generale ale procesului civil (contradictorialitatea, egalitatea etc) susținând și fortificând poziția în instanța de judecată prin prezentarea probelor de rigoare, or, legiuitorul nu a prevăzut în cazul modificării mărimii pensiei de întreținere a altor condiții suplimentare decât cele indicate în art.75 alin. (2) Cod familiei, însă conform principiului disponibilității, reclamanta nu este privată de dreptul de a prezenta în instanță o asemenea probă scrisă dacă ea există.

Așadar, *modificarea, fie prin micșorarea sau majorarea cuantumului pensiei de întreținere nu trebuie să favorizeze interesele copilului în detrimentul altuia*, mărimea acesteia trebuie să fie una rezonabilă și echitabilă, determinată în exclusivitate de instanța de judecată, a cărei discreție decizională nu trebuie să depășească cadrul legal pertinent.

La caz, prin cererea de chemare în judecată înaintată, intimata/reclamantă Rîșcan Olea a invocat că, în prezent situația financiară s-a schimbat, iar suma de 2 300 de lei/lunar, stabilită prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 decembrie 2020, la momentul actual perioada anului 2024, nu corespunde cheltuielilor reale și necesare pentru întreținerea și îngrijirea unui copil în vârstă de 11 ani, și corespunzător, 17 ani, așa cum în mediu, lunar suportă cheltuieli mai mari.

De asemenea, se constată că mama copiilor, Rîșcan Olea, investește în dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală, socială și în sănătatea copiilor

minori *****, fiind integral la întreținerea sa, fapt ce într-adevăr o pune în dificultate să asigure de una singură toate necesare pentru copiii minori.

Dispozițiile art. 58 alin. (1) și art. 74 alin. (1) ale Codului familiei, expres prevăd că părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

În această ordine de idei, Colegiul judiciar reține că, la data emiterii hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 9 decembrie 2020, copilul *****, născut la 1***** avea 12 ani, iar copilul *****, avea 6 ani, pe când la data adresării Olei Rîșcan cu prezenta acțiune – 26 ianuarie 2024, copiii minori, aveau 16 ani și 10 ani împliniți, la momentul examinării cererii de apel copiii au 17 și 11 ani, respectiv, cheltuielile pentru întreținerea copiilor au crescut reieșind din vârsta și necesitățile acestuia.

Sub un alt aspect, se atestă că apelantul, tatăl copiilor minori a prezentat suficiente probe prin care să confirme că, încasarea unei sume de 9 000 de lei (a câte 4 500 de lei/fiecare) ar fi o povară prea mare pe umerii acestuia, având în vedere starea de sănătate a acestuia, dar și faptul că, mai are la întreținere doi copii minori (dupleți născuți la 23 iunie 2024) și nu este încadrat în câmpul muncii.

Or, ambii părinți urmează să participe financiare pentru cheltuielile copiilor minori.

În conjunctura cadrului legal expus, raportat la circumstanțele cauzei, Colegiul judiciar consideră că, prima instanță, în temei legal a considerat oportună modificarea cuantumului pensiei de întreținere pentru copiii minori lunar, prin majorare, la caz fiind întrunite dispozițiile art. 75 alin.(2) Cod familiei, dar nejustificat a majorat de la 2 300 de lei/fiecare, cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori, *****, născută la 16 martie 2008 și ***** până la 4 500 de lei/fiecare.

Or, micșorarea sau majorarea cuantumului pensiei de întreținere nu trebuie să favorizeze interesele unor copii în detrimentul altor copii, mărimea acesteia trebuie să fie una rezonabilă și echitabilă.

Conform datelor statistice oficiale ale Biroului Naţional de Statistică, valoarea minimului de existență pe ani, categorii de populație, medii și semestre pentru pe semestru I al anului 2024, la copii în vârstă de 7-17 ani, este de 3 022 de lei.

Prin urmare, instanța de apel taxează că, atât normele de drept național, cât şi internațional stabilesc că, răspunderea pentru creșterea copilului şi asigurarea dezvoltării lui le revine ambilor părinți, care indiferent de situații trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului, iar părinților care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților şi a mijloacelor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Corespunzător, la modificarea, prin majorare a cuantumului pensiei de întreținere pentru copii minori, prima instanță urma să țină cont inclusiv și de posibilitățile materiale ale debitorului/apelant, or, în acord cu art. 27 alin. (2) din Convenția internațională cu privire la drepturile copilului din 20 noiembrie 1989, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, **în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare**, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Subsecvent, Colegiul civil reține ca fiind întemeiate argumentele apelantului precum că, la stabilirea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori, instanța nu a ținut cont inclusiv de posibilitățile materiale ale acestuia, or, suma dispusă spre încasare cu titlu de pensie de întreținere, în mărime de 9 000 de lei (a câte 4 500 de lei/lunar), este mare în raport cu situația materială și familială a apelantului.

Concomitent, Colegiul judiciar apreciază suma de 5 000 de lei (a câte 2 500 de lei/lunar pentru fiecare copil minor) pe care apelantul este dispus să o achite pentru întreținerea copiilor săi minori, este una insuficientă pentru a asigura dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială armonioasă a acestora și inechitabilă, deoarece ambii părinți sânt obligați să participe la educația și întreținerea copiilor săi minori.

De altfel, necesitățile copiilor prezumă, pe lângă minimul de existență, cheltuieli legate pentru procurarea hainelor, alimentelor, încălțăminte, de frecventarea a instituției școlare, cercurilor extrașcolare, cheltuieli necesare creșterii și evoluării psiho-emoţionale echilibrate a copiilor.

În contextul celor menționate, cu referire la cuantumul pensiei alimentare în mărime de 6 500 de lei/lunar fiecare, solicitate de către reclamanta/intimată Rîșcan Olea și soluția instanței de fond în acest sens, Colegiul judiciar consideră că suma de 3 500 de lei/fiecare, este una rațională și echitabilă în raport cu obligațiile ambilor părinți, iar suma pensiei de întreținere de 2 500 de lei/lunar pe care apelantul este de acord să o achite, este una sub nivelul minim de existență, insuficientă pentru întreținerea copiilor minori, motiv din care suma încasată de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan, cu titlu de pensie de întreținere a copiilor minori, urmează a fi micșorată de la 4 500 de lei până la 3 500 de lei, care ar corespunde stării materiale și familiale a părților la acest moment, constituie o sumă suficientă și echitabilă în raport cu obligațiile ambilor părinți, ținând cont de interesul primordial al copiilor minori la o întreținere decentă.

Conform art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial,

acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.

Iar, art. 98 alin. (1) Cod de procedură civilă prevede că, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pârât proporțional părții admise din acțiune dacă pârâtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată.

Corespunzător, în condițiile în care cuantumul pensiei de întreținere a fost micșorat de la 4 500 de lei la 3 500 de lei, Colegiul judiciar consideră necesar de a micșora și cuantumul taxei de stat încasată de la Rîșcan Vladimir în beneficiul statului de la 3 789,9 de lei la 3 069,97 de lei, proporțional pretențiilor admise din acțiune.

În conformitate cu art.96 alin.(1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile. Prevederile alin.(1^1) cheltuielile menționate la alin.(1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.

Astfel, conform dispozițiilor legale citate supra, Colegiul civil conchide că, pentru ca instanța să oblige partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de judecată, urmează ca acestea să fie probate.

În contextul normelor legale enunțate, având în vedere complexitatea speței deduse judecății, reieșind din dovezile prezentate de către avocatul Olei Rîșcan, Antoci Maria în cumul cu materialele cauzei, Colegiul ajunge la concluzia de a menține hotărârea instanței de fond în partea compensării cheltuielilor de asistență juridică suportate în prima instanță, or, suma de 6 000 de lei este o sumă reală, necesară și rezonabilă ca mărime, în condițiile în care reclamanta/intimată a făcut dovada suportării acestora (bonul de plată nr. 854247 din 26 ianuarie 2024).

Concomitent, Colegiul judiciar respinge cerința de compensare a cheltuielilor de asistență juridică pretinse de intimată pentru examinarea cauzei în ordine de apel în mărime de 3 000 de lei, în condițiile în care acestea nu au fost necesare, reale și rezonabile (f.d. 106) or, avocatul nu a prezentat actul de predare-primire a serviciilor prestate, dar a prezentat bonul de plată și referința. (f.d. 105-110)

Față de cele ce preced, Colegiul civil consideră necesar de a admite apelul declarat și de a modifica hotărârea primei instanțe în privința sumei adjudecate, cu titlu de pensie de întreținere a copiilor minori și a taxei de stat, de la Rîșcan Vladimir, în rest cu menținerea hotărârii primei instanțe.

În conformitate cu art. 385 lit. b), 389 și 390 ale Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

D E C I D E:

Se admite cererea de apel declarată de Rîșcan Vladimir.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, în partea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori și încasării taxei de stat, după cum urmează:

Se micșorează cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori, *****, de la 4 500 (patru mii cinci sute,00) de lei până la 3 500 (trei mii cinci sute,00) de lei/lunar, pentru fiecare copil, încasată de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan.

Se micșorează cuantumul taxei de stat încasată de la Rîșcan Vladimir în beneficiul statului, de la 3 789,97 (trei mii șapte sute optzeci și nouă,97) de lei până la 3 069,97 (trei mii șaizeci și nouă,97) de lei, proporțional pretențiilor admise.

În rest, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, se menține.

Se respinge cererea depusă de Olea Rîșcan cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică, la examinarea cauzei în instanța de apel.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curții Supreme de Justiție.

Președintele ședinței,
judecătorul Valeriu Arhip

Judecătorii Nicolae Ghedrovici

Diana Corlăteanu

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, judecător Cristina Panfil
Dosarul nr. 2a-2869/24 (2-24011885-02-2a-18072024)

D E C I Z I E
(DISPOZITIV)

2 iulie 2025 mun. Chișinău

Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru

Instanța compusă din:

Președintele ședinței, judecătorul Valeriu Arhip
Judecătorii Nicolae Ghedrovici și Diana Corlăteanu
Grefierul Irina Bolduratu

examinând în ședință de judecată publică, cererea de apel declarată de Rîșcan Vladimir,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Rîșcan Olea împotriva lui Rîșcan Vladimir cu privire la modificarea, prin majorare a cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori și compensarea cheltuielilor de judecată,

în conformitate cu art. 385 lit. b), 389 și 390 ale Codului de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

D E C I D E:

Se admite cererea de apel declarată de Rîșcan Vladimir.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, în partea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori și încasării taxei de stat, după cum urmează:

Se micșorează cuantumul pensiei de întreținere a copiilor minori, *****, de la 4 500 (patru mii cinci sute,00) de lei până la 3 500 (trei mii cinci sute,00) de lei/lunar, pentru fiecare copil, încasată de la Rîșcan Vladimir în beneficiul Olei Rîșcan.

Se micșorează cuantumul taxei de stat încasată de la Rîșcan Vladimir în beneficiul statului, de la 3 789,97 (trei mii șapte sute optzeci și nouă,97) de lei până la 3 069,97 (trei mii șaizeci și nouă,97) de lei, proporțional pretențiilor admise.

În rest, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani din 19 aprilie 2024, se menține.

Se respinge cererea depusă de Olea Rîșcan cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică, la examinarea cauzei în instanța de apel.

Decizia este definitivă și executorie din momentul emiterii, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie în termen de 2 luni de la comunicarea deciziei integrale, prin intermediul Curţii Supreme de Justiţie.

Preşedintele şedinţei,

judecătorul Valeriu Arhip

Judecătorii Nicolae Ghedrovici

Diana Corlăteanu